

Rogaland fylkeskommune
Sentrum Postboks 130
4001 Stavanger

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
N-4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T +47 51 56 87 00
F +47 51 56 88 11
postmottak@fmro.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Forslag til regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei (Heiplanen) - uttale

Viser til vår uttale til utkast til planutkast pr 02.02.2011, datert 13.04.2011. Høringsforslaget har blitt vesentlig bedre ift struktur og disposisjon enn tidligere utkast. Vi finner det likevel nødvendig å gjenta deler av våre påpekninger i brev av 13.04.2011. Noen kommentarer er også nye fordi planutkastet er en del endret siden februar i år.

Kartavgrensing

Vi har en merknad til hensynssone villrein, delområde A vest for Gullingen i Suldal. Her skal det i følge retningslinjene i planutkastet ikke godkjennes nye tiltak som ytterligere avskjærer villreinen sin bruk av delområdet. Etter gjennomgang av villreinkartet med Suldal kommune, ble vi enige om at dette området allerede er funksjonelt avskåret som villreinområde gjennom massiv hytteutbygging på Gullingen. Vi mener derfor området kan tas ut, og heller fokusere på hensyn til villreinområdene mot øst når det gjelder ytterligere tiltak i dette etablerte hytteområdet. Delområde A framstår etter planforslaget som et område med villrein, og legger med det føringer for DN og villreinnemnda for å opprettholde tellende areal og minsteareal for villreinjakt i dette området. Tellende areal gir rettigheter til fellingsløyver som gjennom samjaktavtaler kan benyttes i mer sentrale villreinområder. Vi mener dette er feil. Rettigheter til villreinkvoter må knyttes til areal som faktisk kan brukes av villreinen.

- Delområde A bør erstattes med ”bygdesone”.

Planen kan med fordel informere om DN og villreinnemndenes rolle som myndighet for villreinforvaltninga i korte trekk i kap. 1, for å illustrere synergien og forskjellen mellom areal- og artsforvaltning (jf for eksempel avsnittet over).

Hensynssoner versus arealformål

Plankartet er begrenset til å vise hensynssoner, jf PBL §11-8, 3. ledd. Vi er enige i at dette er den mest praktiske løsningen, selv om vi er kritisk til bruken av hensynssone for områder som kun er sjekket ut i forhold til villreininteresser (”hensynssone bygdeutvikling”).

- ”Hensynssone bygdeutvikling” vil som regel være LNFR, og skal ikke i utgangspunktet ivareta noe spesielt hensyn utover det som ligger i arealformålet. Det må gå tydelig fram i retningslinjene til sonen.

Vi tar for gitt at bruken av hensynssoner gir tilsvarende føringer for arealbruken som arealformål, jf arealformål i kommuneplanen PBL§11-7.

Retningslinjer for hensynssonene

Planforslaget er forbedret ved at retningslinjene er tydeligere fordelt på de ulike hensynssonene.

For nasjonalt villreinområde er det fjernet retningslinjer for ”Annen utmarksnæring”. I stedet er det definert inn nye aktiviteter som kan omfattes av landbrukets utmarksnæring. Videre salg av jakt- og fiskeprodukt og opplevelsesnæring kan nok defineres inn som del av tradisjonelt landbruk, jf veileder T-1443, men her er det likevel en betydelig gråsoner. Blant annet spiller forholdet til den ordinære landbruksdriften på bruket og påvirkningen på naturgrunnlaget en rolle for om aktiviteten er i samsvar med landbruksformålet eller ikke.

3. siste kulepunkt under ”Ferdseil” sier at bom og andre restriksjoner skal vurderes ved nye og eksisterende anleggs/landbruksveier. Det er neppe tilstrekkelig for å ivareta hensynet til villreinen på lang sikt. Virksomheter og tiltak inne i dette området som kan komme til å kreve store infrastrukturtiltak som vegframføring, må vurderes kritisk i forhold til formålet med hensynssonen og tiltaket. Det gjelder også utmarksnæring knyttet til landbruk.

- I tillegg til de begrensninger og hensyn som er nevnt i forbindelse med gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag her, bør det legges klare og avgrensede føringer for muligheten for å etablere nye veier inn i området.

Underpunktet ”Bygg i utmarksnæring” bør tas ut som eget punkt. Vi mener retningslinjene her er utydelige, og åpner opp for annen utmarksnæring som også krever byggevirksomhet utover det som dekkes av landbruksnæring. Næringsvirksomhet utover landbruk skal ikke tillates her med mindre det er klart at det er nøytralt eller positivt i forhold til villreinen sine behov. I helt spesielle tilfeller kan det eventuelt gis dispensasjon til enkel tilrettelegging.

- Innenfor nasjonalt villreinområde skal det generelt ikke åpnes for næringsvirksomhet utover landbruk.

Siste kulepunkt under ”Ferdseil” bør også tas ut, eller erstattes med en alternativ formulering.

- I all hovedsak må det ikke legges til rette for kiting, hundekjøring m.m. innfor nasjonale villreinområder, og det bør gjenspeiles i retningslinjene at slik aktivitet generelt er uønsket innenfor hensynsområdet.

Retningslinjene bør være tydeligere på hva som kan tillates av anlegg og tiltak innenfor energiproduksjon i nasjonalt villreinområde. Vindkraft bør nevnes spesielt som uaktuelt innfor sonen. Småkraftverk er også ofte betydelige landskaps- og forstyrrelsesinngrep som ikke bør etableres i dette kjerneområdet. Slike anlegg er også klart utenfor definisjonen av landbruk+.

- Vindkraftverk og småkraftverk må nevnes spesielt som uaktuelle tiltak innenfor nasjonalt villreinområde.

I hensynsområde villrein gjelder de samme retningslinjene som over, med noen unntak. Blant annet går det fram at i størstedelen av denne randsonen kan det åpnes for spredt bolig-, fritids- eller næringsutbygging som ikke er del av landbruket. Vi mener retningslinjene her må være tydeligere på at slik utbygging kun kan planlegges dersom den ikke gir en samlet negativ belastning på funksjonen for det nasjonale villreinområdet (se kommentar under til naturmangfoldloven §10).

Vi har tidligere uttalt at hensynsområde bygdeutvikling bør endre navn til ”bygdesone”. Grunnen er at ”bygdeutvikling” gir et feil signal. Planen kvitterer ikke ut andre hensyn enn villrein i denne hensynssonen.

Oppfølging i kommuneplanens arealdel

Det er svært viktig at kommuneplanene må følge opp regionplanen ved å angi hensynssonene for villrein på sine plankart for å tydeliggjøre viktige interesseavveininger på detaljnivå.

- ”Evt.” foran hensynssone i tabellen i kap 2.11 må strykes.

Handlingsplan

Etter PBL §8-1 er det en forutsetning å utarbeide handlingsplan for gjennomføring av regional plan. Handlingsprogrammet skal rulleres årlig. Denne planen foreslår et årlig samordningsmøte på regionalt nivå for å drøfte bruken av Heiplanen. Det er et godt forslag. Vi mener likevel dette kapittelet bør suppleres med konkrete forslag for å øke kunnskapen om ulike tema som har betydning for planens intensjon. Dette er også nyttig og nødvendig ift. framtidig vurdering av forvaltningstiltak etter NML §§8-12.

Et konkret eksempel er kunnskap om bukkenes bruk av randområdene. Et annet er sauebeite sin virkning på beitekvaliteten og høyfjellsøkologien i deler av villreinområdet. Her er allerede mye kjent gjennom Beiteforsk-prosjektet (Atle Myserud, UiO) og beiteundesøkelsene til Rekdal og Angeloff (Skog og landskap 08/2007). Deler av området er helt klart preget av overbeite. Det mangler likevel en samlet analyse av prosjektene ut fra valgte og definerte målsettinger. Kunnskapen må kunne anvendes til å styre beitebruken optimalt i forhold til landbruk og biologisk mangfold.

Begge problemstillingene og flere til er høyrelevante i denne sammenhengen og kan ha betydning for kommunenes KU og seinere revisjoner av planen.

- Handlingsplanen må peke på hvor det er kunnskapsmangler, og identifisere prosjekter og tiltak som øker kunnskapen om arealbruk og villrein på viktige områder.

Forholdet til naturmangfoldloven

Vi har tidligere spilt inn at vurderingene etter naturmangfoldloven kap. II, og da spesielt §7 bør legges inn tidlig i planen. Nå er de behandlet sammen med en oppsummering av konsekvensutredningen i kap. 3.

Det er en utfordring å tilpasse kravene etter naturmangfoldloven §§8-12 til dette overordna regionale nivået. Denne planen har i all hovedsak avgrenset formålet til å ta vare på villreinen. Det vil derfor være naturlig å gjøre vurderinger i forhold til hovedsakelig villrein på dette nivået. Vi savner likevel vurderinger som i større grad setter miljøprinsippene i sammenheng med de valg som er gjort i planen gjennom avgrensninger i kart og retningslinjer.

- Sammenhengen mellom føringer i planen og NML §8-12 bør komme tydeligere fram. Ved mangel på god nok sammenheng bør det henvises til spesifikke tema/tiltak i handlingsplandel.

Et eksempel er §10, samlet belastning og økosystemtilnærming, som i dette planområdet er spesielt aktuelt for hensynssone villrein. Samlet belastning kan vurderes som både positivt og negativt: Negativt dersom nok et tiltak i et område er det som skal til for å ødelegge en viktig funksjon/kvalitet; positivt dersom samlokalisering av belastninger fører til tilsvarende mindre utbygging andre steder. I planforslaget konkluderes det med at Heiplanen samlet sett har virkemidler som ”bedrer situasjonen for belastning av villreinen sine interesser i området.” (jf s. 24), men gir likevel ingen annen føring for arealdisponeringen i storparten av randområdene enn gjennom henvisning til kommuneplanprosess (se kap 2.10.2).

Vi foreslår at kap 4, handlingsplan, utvides noe for å konkretisere hensyn til samla belastning i oppfølgingen av Heiplanen. Eksempler kan være at planstatus for randområdene skal gjennomgås i de årlige regionale samordningsmøtene, krav om samordning/høring av planforslag i hensynsområdet i hele planområdet, og nærmere konkretisering av føringer for kommunal arealplanlegging i hensynsområde villrein som ivaretar hensynet til samla belastning. Videre mener

vi det er svært viktig at kap. 2.10.2 (retningslinjer for hensynssone villrein) vektlegger eksplisitt samla belastning for hele villreinområdet som et viktig kriterium for tiltak i hensynssonen.

- Retningslinjene til hensynssone villrein må være tydelige på at kommunal planlegging her skal ivareta hensynet til samla belastning – innenfor kommunen sitt areal og som del av villreinregionen.
- Handlingsplandelen bør utvides til å beskrive videre arbeid med å konkretisere hvordan hensyn til samla belastning kan optimaliseres for randområdene.

Vi varsler samtidig om at det kan bli aktuelt å bringe planen inn til MD for endelig avgjørelse dersom ikke viktige innspill i dette brevet blir innarbeidet i endelig plan.

Med hilsen

Per Kristian Austbø
ass. fylkesmiljøvernsljef

Anders T. Braa
viltforvalter

Saksbehandler: Anders T. Braa
Saksbehandler telefon: 51 56 89 14
E-post: anders.braa@fmro.no

Kopi til:

Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	Arendal
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	Bergen
Fylkesmannen i Telemark	Statens Hus Gjerpensgt. 1	3708	Skien
Fylkesmannen i Vest-Agder	Postboks 513	4605	Kristiansand S
Direktoratet for naturforvaltning	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Villreinnemnda for Setesdalområdet v/Karl Hoven	Dallonavn. 8	4621	KRISTIANSAND S